

FAKİR BAYKURT

KENDİ HİKÂYEM

Burdur'a bağı Yeşilova ilçesinin Akçaköyünde 1929 yılında doğdum. Altı çocuklu, az topraklı bir köylü ailesinin yukardan ikinci çocuğuyum. Babam Veli, Yemende, Seferberlikte askerlik etmiş, yaralanmış, esir düşmüş. Az toprakla çiftçilik yeterli bir iş olmadığı için bunun yanı sıra köy bakkallığı ve değirmencilik de yapmış babam.

Köylülerim, eskiden beri Aydın İzmir yanlarına pamuk çapasına, incir, zeytin ve kanal işçiliğine inerlerdi. Kimisi biraz para kazanır geri döner, kimisi kalır yerleşirdi oralarda. 1938'de babam kağnıdan düşüp yaralandı ve öldü. O zaman ilkokulda öğrenciydim. Nazilli'nin Burhaniye köyüne yerleşmiş olan dayım aldı götürdü beni. «Ben okuturum, baka-rım...» diyordu. İkinci Dünya Savaşı çıktı. Bir eşen, bir balta, Buldan dağlarından bir süre kaçak kereste indirdik dayımla. Sonra Menderes ırmağının yanında bir kanal yapımı başladı. Mühendislere Başatlı'dan iyi su taşımaya başladık. Bu bahaneyle, tâ Erzurumlardan kalkıp gelmiş köylü işçilerle bir arada yaşadım.

Savaş kızışınca dayımı askere aldılar. Yağmurda yağışta, uzun sü-re tek başıma yürüttüm bu işi. Okula giden yaşitlerimi uzaklardan seyrediyordum hep. Bir gün su tenekelerini ve eşeği bırakıp kaçmayı düşündüm. Dayım cephede, yengem yalnızdı. Ben okuyacaktım. Bu kaçış çok zor geldi bana. Ama okuyacaktım. Bıraktığım yerden yazıldım köyümün ilkokuluna.

Babasız ufacak çocuklardık hepimiz. Anam Elif kol kanat gerdi, sıgır güttük, çobanlık ettik, kimimiz sanat öğrendik, ben de Gönen Köy Enstitüsüne giderek okudum, öğretmen oldum. Beş yıl köy öğretmenliği yaptım. Köy Enstitüsü öğrenciliğimin sonlarından başlayan baskılara konu oldum. Karakollar, koğuşturmalar, arama ve taramalar köy öğretmenliği günlerimde de yakamı bırakmadı. 1948'den 1953'e kadar her şeye katlandım, biraz kurtulabilirim diyerek kalkıp Gazi Eğitim Enstitüsüne girdim. Ortaokul öğretmeni çıktım.

Köy öğretmenliği yıllarım Yeşilovanın Kavacık ve Dereköylerinde geçmişti. Ortaokul öğretmeni olarak Sivas, Hafikte bulundum. Askerliği-mi Konya Assubay Hazırlama Ortaokulunda Türkçe öğretmeni olarak geçirdim. Sonra Şavşata gittim. Baskıdan uzak kaldığım dönemi olmadı

Lise 1950'de bitti. Sevgiyi çok özledim fakat tadamadım.

Babamın mali durumu gittikçe daha da bozuluyordu. Parasız bir öğrenim yapmak zorundaydım. Veteriner Fakültesine girdim. Beş yıl çalışmak, okumak ve şiir denemeleri yapmakla geçti. Orhan Duru'yu ve Muzaffer Erdost'u tanıdım. Onlar benden bir sınıf geride okuyorlardı. Fakültenin öğrenci derneği adına Evrim dergisini çıkarttım. Sık sık Ataç'a giderdik. Ataç'ın üzerimde o zaman çok olumlu etkisi oldu. Zaten o sıralarda en dişe dokunur sanat yazıları Ataç'inkilerdi. Dağlarca'yı seviyorduk en çok.

Yeditepe'de şiirlerim çıkmaya başladı.

Fakülte 4 üncü sınıfta babam öldü. Kanserdü. Hastalığı iki yıl sürdü. Babamı çok severdim. Alnının teriyle ekmeğini kazanan bir adamdı. Ölümü çok üzdü beni. Aile zor şartlar altında kaldı. Bir süre sonra annemin dayısı öldü. Anneme ufak tefek birşeyler kaldı. Birazcık mali yönden ferahladık.

Geçici sevgilere tutuldum. Hepsi acı tatlı anılarla bitti.

En üzgün zamanımda bana yaşamayı sevdiren Orhan Tokuz'u tanıdım. Bilgili şair bir arkadaştı. Esrikliğin tadlarını çıkarırdı.

1955'te Fakülteyi bitirdim. Aynı yıl Yedeksubay'a ve oradan da askere gittim. Askerliğimi Bingöl'de yaptım. Bu bana doğuyu iyice tanımama fırsat verdi. Yoksulluk ve çaresizlik içinde gülümseyen insanlar gördüm. Samimiydiler, tıpkı bir çocuk gibi. Bu insanlar karşısında çekinmeden yalan söyleyen politikacılar gördüm. Onların sırtından geçinen parazitler gördüm.

Askerlikten sonra Gaziantep. Ekonomik zorluklar. İki yıl. Ülkü Tamer ve Onat Kutlar'la tanışma. Sonra Kilis. Çocukluğumun ve gençliğimin sevindiği, üzüldüğü şehir. Candan birkaç arkadaş.

İlk etkilerle yazılmış olan şiirlerimi Kilis Kültür Derneği yayınladı: Önce Bulut Vardı. Sonra Yeditepe yayınları arasında çıkan Altın Çağ ölümün. ve bir kitaplık birikmiş şiir.

Bütün bu ıvır zıvırlar boyunca en büyük onurum : insanları katıksız bir sevgiyle sevmem. Hepsi bu.

1959 sonunda evlendim. biri 1961, öteki 1963 doğumlu iki kızım var. İyiyim. Çocukları çok seviyorum.

öğretmenliğimin. Öğretmenlikte kalmam sakıncalı sayıldığı için 1959 da Ankara'ya getirildim. «Yılanların Öcü» romanım ve «Cumhuriyet» gazetesinde çıkan yazılarım yüzünden Bakanlık emrine alındım. İşsizliğin ve parasızlığın anlatılmaz acılarını tattım böylece. 27 Mayıs 1960 tan sonra göreve döndüm. Ankara'nın Çamlıdere, Kalecik, Sulakyurt, Nallıhan, Bâlâ ve Çubuk ilçelerinde İlköğretim Müfettişliği yaptım. Sınav girip bir yıllığına Amerika'ya gittim. Bloomington'daki İndiana Üniversitesinde Göze Kulağa Hitap Eden Ders Araçları eğitimi gördüm, yetişkinler için okuma kitapları yazma kursları aldım.

1965'te doksan kadar arkadaşımınla «Türkiye Öğretmenler Sendikası TÖS»ü kurduk. TÖS'ün genel başkanlığına getirildim. Bir ara «Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu»nun da genel başkanlığını yapıp, 1969'da TÖDMF'nin kendi kendini kapatıp TÖS'e katılması için çaba harcadım. Öğretmen örgütçülüğüne ve eğitime, halka dönük, uyandırıcı, ulusal bir nitelik kazandırma savaşında payıma düşen etkinlikleri yerine getirdiğim için sık sık Bakanlık emrine alındım, cezalandırıldım. Danıştay kararıyla 1969 Nisan'ında Gaziantep'in Fevzipaşa bucağında yeniden öğretmenliğe başladım. 15 ve 18 Aralık 1969 günleri arasında, 125 000 öğretmenle, Eğitim tarihimizin ilk Genel Öğretmen Boykotunu yaptık. Bundan dolayı da açığa alındım. Halen Bakanlık emrindeyim. Türk halkının devrimci savaşında, öğretmenlerimizle birlikte üzerimize düşen görevleri başarmağa çalışıyoruz. Fırsat buldukça bu savaşa ilişkin yazılar yazıyorum, sanat çalışmalarımı da sürdürüyorum.

1951'de evlendim. Işık, Sönmez, Tonguç adında üç çocuğumuz var.

Sanata, köyümde ilkokul öğrencisiyken hece ölçüsüyle şiirler yazarak başladım. 15-16 yaşımdan beri hayata hep yazma açısından bakıyorum. İlk şiirim 1946'da Eskişehirde yayınlanan «Türke Doğru» dergisinde çıktı. Adı «Fesleğen Kokuluma» idi. Ama ilk şiirim bu değildir. İlk şiirim, ölen öküzümüz yerine aldığımız bir tosun üzerineydi sanırım: «Yüz kırk liradır değerini/Seni her yerde öğerim...» Köy Enstitüsü, kişiliğimi bulmama, okuma yazmada ilerlememe çok yardım etti. Türkçe öğretmenimiz, Enstitü kitaplığında görevlendirdi beni. Orhan Veli ve arkadaşlarının çıkışını dergi ve gazete birikintilerinden orada izledim. Çivirilli bir arkadaşımın öğretmen olan ağabeyinin kitaplarından Nâzım'ı ve Sabahattin Ali'yi tanıdım. Öteki Türk ve dünya yazarlarına da böylece geçtim.

Köy öğretmenliği günlerimde, postayla kitap ve dergiler getirterek okumayı sürdürdüm. Dünya Klâsiklerinin çoğunu bu dönemde okuma

olanağı buldum. En sevdiğim yazar Servantes ile Gorki oldu. Evliya Çelebi Erskine Caldwell, Hemingway, Gogol ve Çehofu da sevdim. Sait Faik'e, Halikarnas Balıkcısına, Samim Kocagöze hayran oldum. Halen kendi yazarlarımızı da yabancı yazarlar gibi severek okurum...

Kavacıkta çalışırken köy notları ve hikâyeler yazmaya başladım. Daha sonra şiiri boşlayıp hikâye ve romana geçtim. Şiirlerim, köy notları ve hikâyelerim, Köy Enstitüleri, Edebiyat Dünyası, Kaynak, Fikirler, Yücel, Varlık, Yeni Ufuklar, Yeditepe, İmece dergilerinde çıktı. Çıkmış ve çıkmamış şiirlerimi, ara sıra hâlâ yazdıklarımla birlikte bir kitap haline getirme isteğini zaman zaman duymaktayım, belki yaparım bir gün...

1956'da ilk hikâye kitabım «Çilli» çıktı. 1958'de Cumhuriyet gazetesinin açtığı Yunus Nadi Roman yarışmasında «Yılanların Öcü» romanımla birincilik aldım. Daha sonra «Onuncu Köyü», «İrazcanın Dirliği»ni, «Efendilik Savaşı»nı, «Karin Ağrısı»nı yayınladım. Şavşatta bulunduğum sıralarda yazdığım yazıları da «Efkâr Tepesi» adlı bir kitapta topladım. «Yılanların Öcü» filme alındı, tiyatroya uyarlandı. Bazı kitaplarım ve hikâyelerim yabancı dillere çevrildi, Türkçenin konuşulduğu ülkelerde Türkçe olarak basıldı.

Roman ve hikâyeler yazarak edebiyat çalışmalarımı sürdürüyorum. «Cüce Muhammet» adlı hikâye kitabım, adından dolayı, yanlış yorumlara yol açtı. Gericiler, okumadan, «Peygamberimize hakaret ediliyor» diye ortalığı karıştırdılar. Halbuki bu kitaptaki Muhammet bir köylüydü. Kitapta 15 hikâye vardı, peygamberle ilgileri yoktu. Daha sonra «Kapumbağalar» ve «Amerikan Sargısı» romanlarımı yazıp yayınladım. «Kerem ile Aslı»yı kendime göre yeniden kaleme aldım.

Çocuklar ve yetişkinler için de küçük kitaplar çıkardım: «Topal Arkadaş», «Sarı Köpek», «Küçük Köprü», «Deli Dana», «Sınır Kavgası» bunlardandır. Son kitabım «Anadolu Garajı» adında bir hikâye kitabıdır. Bilgi Yayınevi bastı.

TÖS'ten ve öğretmenlikten artan zamanlarımı okuyup yazarak edebiyata yatırıyorum. Önümüzdeki yıl, sendika başkanlığı nöbetini bir arkadaşına devredip, epeydir biriken tasarılarımı ele almayı düşünüyorum. «Tonguç Baba» romanım yarım kaldı. «Kara Ahmet», «Tırpan» ve «Köy Göçüren» yazılmayı bekleyen romanlarımdandır. İki kitap dolduracak kadar hikâyem var, üzerlerinde biraz daha çalışıp yayınlamam gerekiyor hepsini.

Çabam, bugüne dek, gerektiği ölçüde ve nitelikte yazılmadığına inandığım köylü yaşayışını, halkçı ve devrimci açıdan yazmayı sürdürmektir. Türkiye toplumunun en ağır üretim işini yapan bu insanların

